

Д - р. Ристо Фотов

**Размислувања за висината на
општата стапка на
данокот на додадена вредност**

Го поздравувам Научниот собир и поднесителите на основните реферати. Рефератот на Проф. Д - р. Методија Несторовски, ме инспирира и ме поттикна на размислувања за данокот на додадена вредност, висината на општата стапка која што се предлага и одразот на вкупната економска состојба, особено на сегментот инвестиции и развојот.

Воведувањето на данокот на додадена вредност, претставува завршната фаза од реформата во даночниот систем, негово осовременување и наедно подрачје кое треба да ги акцептира решенијата што ги применува Европската унија, кон која претендираме во перспектива да станеме членка.

Значи, донесувањето на Законот на додадена вредност е неминовност. И во тој однос, го поддржувам. Но, тоа што по повод овој Нацрт на Закон, сакам да изнесам мои размислувања, е дека треба да се имаат предвид одредени состојби во актуелниов миг.

Нацрт на Законот за додадена вредност, во принцип и основа треба да почитува најмалку две конзистентни цели и димензии: фискална и развојна. Се чини, во понудениот Закон е нагласена фискалната функција за сметка на развојната.

Имајќи предвид дека македонската економија што туку го доживеа и почувствува позитивниот развоен пресврт, се разбира, постигнатите стапки на растеж во 1996 година од 0,7% и во 1997 година од околу 1,5%, економски се безначајни, но, психолошки се охрабрувачки, зошто, конечно се одлепуваме од дното и обезбедуваме нагорен позитивен тренд. Воведувањето на овој Закон со вака високо дефинирана општа стапка, ќе влијае на пресекување и пригушување на кривките макро - економски постигнувања. Директно се погодува инвестициониот сектор. Во постојното решение за данокот на промет, репродукциониот материјал е (со изјава за репродукција) ослободен од оданочување, а во Законот за додадена вредност се предлага стапка од 24% и за инвестициона опрема стапка од 5%.

Неминовно, ваквото ниво на одданочување со оглед на пренесување на даночниот товар на крајниот потрошувач и потрошувачка, нужно ќе придонесе до притисок на нивото на цените и до подгревање на инфлацијата. Вака високата општа даночна стапка на додадената вредност извесно е дека ќе влијае и на оптоварувањето на увозните импути (репродукционен материјал) во одредени индустриски гранки (хемиската, фармацевтската и др.) , увозно зависни, кои се, меѓу другите и промотори на започнатото економско заживување, што во крајна инстанца значи, прекинување на кривката тенденција на заживување. Оттука, и размислувањата за потребата од извесно намалување на нивото на општата стапка на данокот на додадена вредност што ќе ги задоволи и фискалните и

развојно - економските цели. Покрај тоа, имајќи го предвид можниот почетен неповолен удар, на воведувањето на овој данок, на започнатиот тренд на економско заживување, се поприсутно е размислувањето за поместување на терминот на отпочнување со примената на Законот за данок на додадена вредност за извесен период подоцна (6 месеци или 1 година подоцна од наведениот 1.1.1999 година). Со тоа сметам, дека ќе се избегнат можните економски и социјални негативни ефекти од примената на овој Закон.

Во меѓувреме ќе се обезбеди соодветно едучирање на даночните обврзници, кадровски и технички ќе се опреми даночната администрација и ќе ги спроведе потребните припреми за премин на примена на данокот на додадена вредност и економското заздравување, со пратечките економски и социјални елементи ќе влезе во зона во која ќе гарантира долгорочен и стабилен тренд на развој. Ваквото размислување за извесно померување на критичниот момент на почетокот на отпочнувањето со примената на Законот за данок на додадена вредност, што е предмет на расправа на денешниот Научен собир, ги има предвид и одредени искуства што се стекнати во одредени земји во транзиција.

Овде би ги спомнал случајот со Хрватска, која ваков Закон донесе уште од порано и чија примена беше одложена за 1.1.1998 година, заради неопходните припреми од напред наведената природа и, меѓу другото, за можните социјални тензии. Со примената на овој Закон, оваа земја при крајот на првото тримесечие и почетокот на второто тримесечие од оваа година се подгреваа инфлаторните тенденции и ги поттикна социјалните тензии.